

TORTURA IN AREST – Judecatoria Cluj-Napoca a condamnat MAI, Politia Romana si IPJ Cluj la plata a 20.000 lei catre un presupus hacker acuzat ca a vrut sa sparga site-ul Presedintiei si tinut dupa gratii 6 luni in conditii inumane: “Savarsirea unei fapte ilicite prin nerespectarea normelor minime obligatorii privind conditiile de cazare a persoanelor private de libertate, fapt ce a prejudiciat drepturile reclamantului, provocandu-i suferinte fizice si psihice si lezandu-i demnitatea” (Documente)

Scris de Valentin BUSUIOC | Data: 18.11.2018 11:26

20.000 de lei. Atat costa demnitatea unui om tinut 6 luni in arest preventiv, in conditii greu de imaginat, in 2014, cand Sistemul care a condus tara cu arma catuselor zdrobea cariere si destine cu maxima seninatate. Nu o spunem noi, ci **judcatoarea Codruta Cataranciuc**, de la Sectia Civila a Judecatoriei Cluj-Napoca. Pe 23 aprilie 2018, magistratul a obligat IPJ Cluj, IGPR si Ministerul Afacerilor Interne sa-i plateasca in solidar daune morale de 20.000 de lei clujeanului **Simion Toader Bors-Uifalean (foto 1)**, retinut de DIICOT in aprilie 2014 sub acuzatia de acces ilegal la un sistem informatic. Iar in aceste zile, la Tribunalul Cluj incepe faza a doua a acestui dosar, dupa ce MAI, IGPR si IPJ Cluj au atacat sentinta de la fond. Primul termen al **apelului** este programat joi, 22 noiembrie 2018.

Uifalean – aparat de **avocatul Anatol Panzaru, din Baroul Cluj (foto 2)** – solicitase instantei daune de 90.000 de lei. El a fost trimis in judecata prin rechizitoriul din data de 06.10.2014, intocmit de catre **procurorul de caz Andreea-Doina Sotelecan**, de la DIICOT – Serviciul Teritorial Cluj, in cauza nr. 126/D/P/2013, pe motiv ca ar fi furat bani de pe mai multe carduri bancare, precum si ca ar fi incercat sa sparga site-ul Presidency.ro, al Administratiei Prezidentiale.

Nu vom insista asupra fondului problemei, intrucat el a fost deja prezentat pe larg in presa. Vom aminti totusi cateva aspecte importante in a doua parte a articolului. De exemplu, veti vedea cum in aceeași speta, pe 13 ianuarie 2015, **judcatoarea de camera preliminara Liana Anisoara Cocis**, de la Tribunalul Cluj – Sectia Penala, a anulat unele probe obtinute la perchezitia informatica asupra calculatorului lui Toader Bors, pe motiv ca acestea fusesera luate cu mult inaintea perioadei de referinta aprobate prin mandatul de supraveghere tehnica. Totodata, veti putea citi o adresa a Serviciului de Telecomunicatii Speciale cu privire la aceasta speta.

In schimb, ceea ce vrem sa scoatem in evidenta este felul in care statul roman – acaparat in acea perioada de Sistemul ticalos – a inteles sa-si bata joc de un cetatean al sau, tinandu-l in arest preventiv ca si cum ar fi fost

ultimul talhar. Acolo, in arest, gardienii „**aveau inclinatii mafiot**” (este chiar sintagma retinuta de judecatoare din marturia inculpatului) si faceau presiuni asupra lui Bors-Uifalean. Presupusul hacker a fost tinut intr-o celula infecta, fara grup sanitar, cu peretii manjiti de fecale si masurand doar 2 metri patrati, la jumatatea standardului stabilit de CEDO. Mai grav: barbatul a fost plasat alaturi de persoane acuzate de camatarie, santaj si alte infractiuni violente, „**intregul climat contribuind la tortura psihica**” si la inrautatirea starii de sanatate a inculpatului.

Ministerul de Interne a atacat deja cu apel sentinta civila nr. 3000/2018 pronuntata de judecatoarea Codruta Cataranciuc in [dosarul nr. 4258/211/2017](#).

Iata cele mai importante pasaje din sentinta:

„Prin cererea de chemare in judecata inregistrata pe rolul instantei in data de 01.03.2017, reclamantul Bors Uifalean Simion Toader a solicitat, in contradictoriu cu paratii Inspectoratul de Politie Judetean Cluj, Inspectoratul General al Politiei Romane, Statul Roman – prin Ministerul Finantelor Publice, Ministerul Afacerilor Interne, obligarea acestora din urma, in solidar, la plata daunelor morale in cuantum de 90.000 lei si a dobanzii legale de la data introducerii actiunii si pana la achitarea integrala a sumei pretinse. Cu cheltuieli de judecata.

*In motivare, reclamantul a aratat ca a fost arestat preventiv in perioada 17.04.2014 – 16.10.2014, fiind incarcerat la Centrul de Retinere si Arest Preventiv din cadrul Inspectoratului de Politie Cluj. In perioada 16.04.2014 – 23.04.2014 a fost repartizat pe sectia B, camera 4, iar ulterior a fost mutat pe sectia A, in camera nr.5. **Conform sustinerilor reclamantului, gardienii aveau inclinatii mafiot, exercitand presiuni asupra sa pe intreaga perioada a detentiei, iar camera in care a stat avea dimensiunea de 2m/1m, era intunecata, luminata doar de un neon montat deasupra usii, pe exterior. Peretii incaperii erau murdari cu materii fecale, iar celula nu avea grup sanitar. Spatiul destinat plimbarii zilnice era constituit de boxe de 6m/5m, acoperite cu un material plastic mat, iar mancarea era necorespunzatoare. Pe perioada arestului, reclamantul a fost mutat alaturi de persoane acuzate de camatarie, santaj si alte infractiuni violente, intregul climat contribuind la tortura psihica. Starea de sanatate a reclamantului s-a inrautatit, acesta acuzand dureri de cap, de spate, in zona colonului si a prostatei, ameteli si lesinuri. (...)***

Analizand actele si lucrarile dosarului, instanta retine urmatoarele:

*In fapt, reclamantul Bors Uifalean Simion Toader a fost detinut in Centrul de retinere si arest preventiv din cadrul Inspectoratului de Politie al Judetului Cluj in perioada 17.04.2014 – 16.10.2014, din care in perioada 16.04.2014-23.04.2014 a fost repartizat pe sectia B, camera 4, iar ulterior a fost mutat pe sectia A, in camera nr.5. Conform raspunsului formulat de paratul Inspectoratul de Politie Judetean Cluj (f.12), camera 4 de pe sectia B de detinere are o suprafata de 4,49 mp, este dotata cu doua paturi, iar in perioada incarcerarii reclamantului, acesta s-a aflat singur sau impreuna cu alta persoana privata de libertate. Camera nr. 5 de pe sectia A are o suprafata de 11,31 mp, este dotata cu trei paturi, iar in perioada incarcerarii reclamantului, acesta s-a aflat singur sau impreuna cu 1-2 persoane private de libertate. **Aceste camere de detinere nu aveau ferestre catre exterior, incalzirea se facea prin intermediul unor conducte de apa, iar temperatura constanta era de 22-25 grade Celsius. Accesul la grupurile sanitare se facea pe baza unei solicitari din partea persoanei arestate. Dreptul la plimbare zilnica era asigurat timp de o ora, iar persoanele incarcerate beneficiau de 3 mese/zi, mancarea fiind asigurata de Penitenciarul Gherla, in baza unui contract care respecta prevederile legale in materie. Fata de cele constatate, paratul Inspectoratul General al Politiei Romane a concluzionat ca, raportat la legislatia in vigoare referitoare la modul de organizare si conditiile de detentie necesar a fi asigurate persoanelor private de libertate (HG nr. 1897/2006, Legea nr. 254/2006, Ordinul MJ nr. 2714/C/2008), **Centrul de retinere si arestare preventiva din cadrul Inspectoratului de Politie Judetean Cluj nu indeplineste conditiile in vederea functionarii intr-un cadru legal.*****

*Relativ la conditiile detentiei, din raportul APADOR-CH din data de 25.09.2013, reies urmatoarele (f.8): Centrul de retinere si arest preventiv Cluj dispune de 27 de camere de detentie, amplasate in sectoarele B si C. In sectorul A exista doar o camera ocupata la momentul intocmirii raportului. Camerele de detinere nu erau prevazute cu toalete proprii, existand doar doua grupuri sanitare pe holurile arestului. **Aceste grupuri sanitare erau insalubre, urat mirositoare, prevazute cu WC-uri turcesti si pline de rugina.** Pentru a avea acces la aceste toalete, persoanele detinute trebuie sa fie insotite de angajatii arestului. **In camere, saltelele de pe paturi erau murdare si vechi, iar unele incaperi nu erau prevazute cu surse de lumina artificiala.** Din acelasi raport a mai rezultat ca hrana era furnizata de Penitenciarul Gherla, iar masa se servea in camere. Arestatii isi puteau cumpara saptamanal alimente,*

pe baza unei liste pe care o intocmeau, angajatii arestului cumparand produsele din comunitate.

Din dosarul medical al reclamantului a reiesit ca, atat la incarcerarea acestuia, cat si la punerea sa in libertate, starea sa era normala din punct de vedere clinic (f.83 si urm.). In buletinul de analize din data de 16.04.2014 s-a consemnat un diagnostic de "agresiune", reclamantul prezentand o contuzie in zona cervico-dorsala, contractura musculara paravertebrala si o contuzie pe genunchiul drept. (...)

In speta, din cuprinsul probatoriului administrat a reiesit, fara putinta de tagada, ca in perioada detinerii reclamantului in Centrul de retinere si arest preventiv din cadrul Inspectoratului de Politie al Judetului Cluj nu au fost respectate normele minime obligatorii privind conditiile de cazare a persoanelor private de libertate. **De altfel, paratul Inspectoratul General al Politiei Romane a recunoscut ca acest centru nu indeplineste conditiile in vederea functionarii intr-un cadru legal.** (...)

Modalitatea in care s-a executat masura lipsirii de libertate a reclamantului in Centrul de retinere si arest preventiv din cadrul Inspectoratului de Politie al Judetului Cluj, referitor la conditiile de detentie a lezat integritatea fizica, psihica, demnitatea reclamantului, incadranduse astfel in sfera tratamentelor inumane si degradante.

Instanta observa ca au existat anumite deficiente majore in ceea ce priveste conditiile din Centrul de retinere si arest preventiv: dependentia de agenti pentru satisfacerea nevoilor fiziologice, in contextul insuficientei numarului de politisti care asigurau escortarea arestatilor, lipsa posibilitatii de aerisire a spatiului (decat de pe holul centrului), care se afla la demisolul cladirii, refularea frecventa a canalizarii si mirosurile insuportabile, insuficienta aerului respirabil, inexistentia unor aparate de ventilare, umiditatea ridicata, lipsa luminii naturale, igrasia, mucegaiul din pereti, spatiul restrans al camerelor de detentie, incalzirea necorespunzatoare. In acelasi timp, persoanele incarcerate nu aveau posibilitatea mentinerii igienei proprii. Faptul ca pe holuri erau amenajate grupuri sanitare la comun, care permiteau imbaierea de doua ori pe saptamana, reprezinta o incercare insuficienta de ameliorare a conditiilor de detentie, in lipsa unui dus obligatoriu in fiecare camera de detentie. Este evident ca s-a depasit nivelul inevitabil de suferinta inerenta simplei lipsiri de libertate a unei persoane, fiind de natura sa lezeze (n.r. demnitatea umana).

Pe cale de consecinta, instanta va retine savarsirea unei fapte ilicite prin nerespectarea normelor minime obligatorii privind conditiile de cazare a persoanelor private de libertate, fapt ce a prejudiciat drepturile reclamantului, provocandu-i suferinte fizice si psihice si lezandu-i demnitatea. (...)

Obligatia de a asigura respectarea demnitatii umane, satisfacerea standardelor minime sanitare si de igiena in cazul persoanelor private de libertate in cadrul Centrului de retinere si arest preventiv al Inspectoratului de Politie al Judetului Cluj a fost in sarcina paratilor Inspectoratul de Politie Judetean Cluj, Inspectoratul General al Politiei Romane, respectiv Ministerul Afacerilor Interne, in considerarea prev. art. 107 alin. 1, alin. 2 din Legea nr. 254/2013 si art. 7, art. 26 alin. 1 pct. 9 din Legea nr. 218/2002. Inexistenta fondurilor bugetare pentru asigurarea

conditiilor minime de cazare a persoanelor private de libertate nu constituie un element care sa inlature caracterul culpabil al faptei, paratii avand obligatia de a lua toate masurile, inclusiv cele bugetare pentru asigurarea conditiilor minime de detentie. Provenienta fondurilor, modalitatea in care acestea sunt aprobate sau gestionate de institutiile centrale sunt aspecte ce tin de raporturile specifice in care isi desfasoara activitatea aceste institutii, si nu de dreptul reclamantului de a i se asigura conditii minime de cazare pe perioada detentiei. (...)

Pentru aceste motive, in numele legii, hotaraste:

Admite exceptia lipsei calitatii procesuale pasive a paratului Statului Roman – prin Ministerul Finantelor publice, invocata prin intampinare.

Respinge ca neintemeiata exceptia lipsei calitatii procesuale pasive a paratului Inspectoratul General al Politiei Romane, invocata prin intampinare.

Respinge ca neintemeiata exceptia lipsei calitatii procesuale pasive a paratului Ministerul Afacerilor Interne, invocata prin intampinare.

Respinge cererea de chemare in judecata formulata de reclamantul Bors Uifalean Simion Toader, (...), cu domiciliul procesual ales la cab.av. Mladin Maria, din Cluj-Napoca, str. Anatole France nr.8, jud. Cluj, impotriva paratului Statul Roman – prin Ministerul Finantelor Publice, cu sediul procesual ales in Cluj-Napoca, str. Avram Iancu nr. 19, jud. Cluj, ca fiind formulata impotriva unei persoane fara calitate procesuala pasiva.

Admite in parte cererea de chemare in judecata formulata de reclamantul Bors Uifalean Simion Toader, in contradictoriu cu paratii Inspectoratul de Politie Judetean Cluj, cu sediul in Cluj-Napoca, str. Traian nr. 27, jud. Cluj, Inspectoratul General al Politiei Romane, cu sediul in str. Mihai Voda nr.6, sector 5, Bucuresti si Ministerul Afacerilor Interne, cu sediul in Piata Revolutiei nr.1A, sector 1, Bucuresti.

Obliga paratii Inspectoratul de Politie Judetean Cluj, Inspectoratul General al Politiei Romane si Ministerul Afacerilor Interne, in solidar, la plata catre reclamant a sumei de 20.000 lei, cu titlul de daune morale.

Obliga paratii Inspectoratul de Politie Judetean Cluj, Inspectoratul General al Politiei Romane si Ministerul Afacerilor Interne, in solidar, la plata dobanzii legale aferente sumei de 20.000 lei, de la data de 01.03.2017

si pana la achitarea integrala a sumei datorate.

Respinge cererea reclamantului de obligare a paratilor la plata cheltuielilor de judecata, ca neintemeiata.

Cu drept de apel in termen de 30 de zile de la comunicare. Apelul se va depune la Judecatoria Cluj-Napoca.

Pronuntata in sedinta publica astazi, 23.04.2018”.

Probe anulate de instanta. Rechizitoriul a scapat razant de desfiintare

Foarte interesanta pentru acest caz este si incheierea judecatoarei **Liana Anisoara Cocis (foto 3)**, de la Sectia Penala a Tribunalului Cluj, pronuntata in [dosarul nr. 5332/117/2014](#). Mai precis, in sedinta de consiliu din data de 13.01.2015, magistratul a declarat nule unele probe obtinute de DIICOT, explicand pe baza DEX ca „**interceptat inseamna prins, retinut, surprins, controlat, sesizat, ori nu poate fi prins si retinut decat ceva in miscare, in derulare, asa cum este o comunicare ce tocmai se desfasoara, si nu una ce deja a avut loc**”. In aceste conditii, judecatoarea Cocis a argumentat ca interceptarile pot viza numai comunicari ce tocmai se desfasoara, iar nu unele care au avut deja loc.

Pe cale de consecinta, Cocis a scris negru pe alb la finalul incheierii ca ramane la latitudinea DIICOT sa precizeze daca isi mentine dispozitia de trimitere in judecata a presupusului hacker sau isi ia dosarul inapoi, ca sa refaca rechizitoriul.

Redam cele mai importante pasaje din incheierea semnata de judecatoarea Liana Anisoara Cocis:

„Este necesar sa observam ca prin mandatul 69/UP/2014, judecatorul de drepturi si libertati de la Tribunalul Cluj a autorizat numai interceptarea comunicariilor efectuate de catre inculpat prin intermediul celor trei adrese de email. Ori potrivit Dictionarului Explicativ al Limbii Romane interceptat inseamna prins, retinut, surprins, controlat, sesizat, ori nu poate fi prins si retinut decat ceva in miscare, in derulare, asa cum este o comunicare ce tocmai se desfasoara, si nu una ce deja a avut loc.

Consecinta acestei neregularitati este nulitatea relativa partiala a urmatoarelor probe, urmand ca acestea sa fie excluse in masura in care contin interceptari ale unor comunicari efectuate de inculpat, prin sistem informatic, aferente adreselor de e-mail (...), anterior datei de 14.03.2014, data incepand cu care a fost autorizata masura supravegherii tehnice a interceptarii comunicariilor efectuate de catre inculpat prin intermediul sistemelor informatice, potrivit incheierii penale nr. 53/2014, pronuntata in dosarul nr. 1450/117/2014, si in baza careia au fost emise mandatele de interceptate nr. 69/UP/2014 si 70/UP/2014, aici interesand mandatul 69/UP/2014, si anume ne referim la procesul verbal existent la fila 265, vol. II din dosarul de urmarire penala, procesul verbal existent la fila 266 din vol. II al dosarului de urmarire penala, procesul verbal existent la filele 214-215 din vol. III de urmarire penala, procesul verbal existent la filele 192- 199 din vol. III de urmarire penala si procesul verbal existent la filele 200-213 din vol. III al dosarului de urmarire penala, precum si la actele subsecvente acestora.

(...)

Sintetizand cele mai sus expuse, judecatorul de camera preliminara de la Tribunalul Cluj va admite in parte cererile formulata de catre inculpatul Bors Simion Toader, si in consecinta, in baza art. 345 al. 2 rap. la art. 282 al. 1-3, al. 4 lit. a Cod de Procedura Penala va constata nulitatea relativa partiala a urmatoarelor probe, urmand ca acestea sa fie excluse in masura in care contin interceptari ale unor comunicari efectuate de inculpat, prin sistem informatic, aferente adreselor de e-mail (...), anterior datei de 14.03.2014, data incepand cu care a fost autorizata masura supravegherii tehnice a interceptarii comunicariilor efectuate de catre inculpat prin intermediul sistemelor informatice, potrivit incheierii penale nr. 53/2014, pronuntata in dosarul nr. 1450/117/2014, si in baza careia au fost emise mandatele de interceptate nr. 69/UP/2014 si 70/UP/2014, aici interesand mandatul 69/UP/2014, respectiv procesul verbal existent la fila 265, procesul verbal existent la fila 266 din vol. II, procesul verbal existent la filele 214-215 din vol. III, procesul verbal existent la filele 192-199 din vol. III si procesul verbal existent la filele 200-213 din vol. III, precum si actele subsecvente acestora.

Va dispune comunicarea prezentei incheieri Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie – Directia de Investigare a Infractiunilor de Criminalitate Organizata si Terorism – Serviciul Teritorial Cluj, in vederea remedierii neregularitatilor constatate in actul de sesizare, procurorul urmand a comunica judecatorului de camera preliminara daca mentine dispozitia de trimitere in judecata ori solicita restituirea cauzei.

Vor fi respinse toate celelalte cereri si exceptii formulate de catre inculpatul Bors Simion Toader, prin aparatorul sau.

Pentru aceste motive, in numele legii, dispune:

Admite in parte cererile formulate de catre inculpatul Bors Simion Toader, (...), in prezent arestat la domiciliul sau (...), prin aparatorul sau si in consecinta:

*In baza art. 345 al. 2 rap. la art. 282 al. 1-3, al. 4 lit. a Cod de Procedura Penala **constata nulitatea relativa partiala a urmatoarelor probe**, urmand ca acestea sa fie excluse in masura in care contin interceptari ale unor comunicari efectuate de inculpat, prin sistem informatic, aferente adreselor de e-mail (...), anterior datei de 14.03.2014, data incepand cu care a fost autorizata masura supravegherii tehnice a interceptarii comunicariilor efectuate de catre inculpat prin intermediul sistemelor informatice, potrivit incheierii penale nr. 53/2014, pronuntata in dosarul nr. 1450/117/2014, si in baza careia au fost emise mandatele de interceptate nr. 69/UP/2014 si 70/UP/2014, aici interesand mandatul 69/UP/2014, respectiv procesul verbal existent la fila 265, procesul verbal existent la fila 266 din vol. II, procesul verbal existent la filele 214-215 din vol. III, procesul verbal existent la filele 192-199 din vol. III si procesul verbal existent la filele 200-213 din vol. III, precum si actele subsecvente acestora.*

Dispune comunicarea prezentei incheieri Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie – Directia de Investigare a Infractiunilor de Criminalitate Organizata si Terorism – Serviciul Teritorial Cluj, in vederea remedierii neregularitatilor constatate in actul de sesizare, procurorul urmand a comunica judecatorului de camera preliminara daca mentine dispozitia de trimitere in judecata ori solicita restituirea cauzei.

Respinge celelalte cereri si exceptii formulate de catre inculpatul Bors Simion Toader, prin aparatorul sau.

Definitiva.

Pronuntata in camera de consiliu, azi, 13 ianuarie 2015”.

Nu in ultimul rand, prin adresa nr. 90144 din 8 ianuarie 2016 **(vezi facsimil)**, directorul STS de la acea vreme, Marcel Opris, recunoaste ca site-ul a fost atacat pe 21 ianuarie 2013 de pe doua IP-uri (al doilea apare in incheierea judecatorei Cocis), dar portalul nu a fost compromis.

DPT-01.02.16G

VIII F

Neclasificat
Exemplar nr. 1

SERVICIUL DE TELECOMUNICAȚII SPECIALE

Cabinet Director

Tel. 021.202.21.01 Fax 021.315.21.27

www.sts.ro

Nr. 90144 din 08.01.2016

ROMANIA
TRIBUNALUL CLUJ
Nr. 533/117/2014
Ziua Luna Anul

12 IAN. 2016

**Doamnei Președinte LIANA-ANIȘOARA COCIȘ
TRIBUNALUL CLUJ SECȚIA PENALĂ
MINISTERUL JUSTIȚIEI**

Urmare a adresei dumneavoastră privitoare la dosarul nr. 533/117/2014, prin care solicitați să vă comunicăm dacă la data de 21.01.2013 în intervalul orar 11:03-13:26 a fost accesat fără drept site-ul oficial al președinției României respectiv dacă s-a realizat o autentificare, dacă s-a realizat evitarea (bypass) unui proces sau program folosindu-se o metodă alternativă de a accesa ținta, dacă s-a realizat citirea conținutului mediului de date, dacă s-a realizat preluarea posesiei țintei www.presidency.ro, vă transmitem următoarele:

- versiunea din 2013 a site-ului www.presidency.ro a fost găzduită de către Serviciul de Telecomunicații Speciale și folosea adresa IP publică **193.151.29.5**.
- în perioada solicitată au fost semnalate încercări de atacuri informatice cu utilitarele software de tip open-source: **Sqlmap** (utilitar software pentru detectare și exploatare de vulnerabilități de tip sql injection) și **Arachni** (utilitar software de scanare de vulnerabilități).
- evenimentele de securitate informatică au fost generate de IP-urile publice:
12.219.211.130 – FAIRBANKS SCALES, USA;
91.223.82.179 - IWS NETWORKS LLC, OLANDA .
- din evenimentele jurnalizate la nivelul STS nu rezultă elemente care să confirme că în perioada solicitată site-ul web www.presidency.ro a fost compromis în urma atacurilor informatice, server-ul nu a răspuns afirmativ la niciun request neautorizat de tip sql injection (200);
- atașat în format electronic pe suport CD nr. N2276-319 din 08.01.2016 toate evenimentele jurnalizate la nivelul STS în perioada solicitată: access.log și error.log.

**DIRECTORUL
SERVICIULUI DE TELECOMUNICAȚII SPECIALE
General**

ing. MARCEL OPRIS

Neclasificat

1/1

* [Cititi aici sentinta judecatorei Codruta Cataranciu.](#)

* [Cititi aici incheierea judecatorei Liana Anisoara Cocis.](#)

Sursa foto Uifalean: EVZ.ro